

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar
Politikatudományi és Szociológiai Intézet
Szociológia és Szociálpolitika Tanszék

TÁRSADALMI FEJLŐDÉS ÉS VÁLTOZÁSMENEDZSMENT SZAKIRÁNY

ALAPÍTÁSI ÉS INDÍTÁSI KÉRELEM

SZOCIOLÓGIA MA SZAK

Debrecen, 2013

SZOCIOLÓGIA MA

Társadalmi fejlődés és változásmenedzsment szakirány

A szakirány relevanciájának indoklása

A szociológia MA szintű képzésnek – épp úgy, mint a Bolognai folyamatba ágyazott valamennyi szakos, valamennyi szintű képzésnek – egyszerre két, olykor egymásnak ellentmondó célt kell képesnek lennie megvalósítania:

- olyan alapokat kell tudnia biztosítani készségekben, képességekben és ismeretanyagban, amely alapokra építve lehetőség nyílik a hallgatók számára tanulmányaik magasabb szinten való folytatására,
- a tanulmányaikat folytatni nem szándékozó hallgatók számára ugyanakkor a sikeres munkaerőpiaci elhelyezkedést, boldogulást megalapozó kompetenciák és tudások megszerzéséről kell mások által is elfogadott és respektált „igazolást” nyújtania a diplomának.

A szociológiai képzésben e kettős cél követése a képzés egészének újragondolását és reformálását követeli meg, hiszen, a képzés hagyományai, és az e hagyományokat intézményesítő alapdokumentumai alapvetően kutatók, tudósok képzését célozza meg. E hagyományok gyökerei érthetőek, hiszen, a képzés „hőskorában” a mai országos kibocsátásnál nagyságrendekkel kevesebb szociológus szerzett diplomát, akiknek „ritkaságuknál fogva” reális esélyeik voltak kutatóként, tudományos intézményben elhelyezkedni.

Másfelől viszont, nemcsak az igaz, hogy a kutatói álláslehetőségek a hallgatói létszámokhoz képest beszűkültek, hanem az is, hogy a szociológiai képzés során megszerzett kompetenciák, készségek iránt jelentősen bővültek a munkaerőpiaci keresletek, mind az üzleti, mind az állami szektorban (pl. konjunktúra-, piac- és közvélemény-kutatás, közpolitikai fejlesztési programok, civil és közösségi szerveződések, internet- és média-piacok, stb.).

A szakirány relevanciáját a fent jelzett általános követelmények határozzák meg. A szociológia képzés átfogó megújításának kereteihez illeszkedve, céljai szerint a szakirány egyszerre teremt lehetőséget:

- olyan kutatási témák és problémák elméleti és gyakorlati bevezetéséhez, amely témák a hazai szociológiai kutatások körében a nemzetközi gyakorlatokhoz képest „megkésett”, ugyanakkor, amely témák kutatása iránt hazai igények és nemzetközi lehetőségek is mutatkoznak,
- a szociológiai elméletek, ismeretek, módszerek hasznosítása, alkalmazása az MA szinten diplomát szerzők számára jelentősen bővíti elhelyezkedési lehetőségeiket – az akadémiai, kutatói világon kívül, a gyakorlatias problémák megoldásával foglalatoskodó ágazatokban, területeken.

A szakirány indítását a „konjunkturális szívások” mellett a tanszék sajátos profilja is indokolja. A gyakorlatias orientációjú szociális képzések és a hagyományosan inkább klasszikusan akadémiai szociológiai képzés egymás mellettisége jelentős szinergiák felszabadításának és kiaknázásának lehetőségeit is kínálja.

- a '80-as évek „nagy szociológiai elméletei” a jóléti kapitalizmusok alapvető fundamentumainak (pl. a bérmunka társadalomszervező erejének és hatásának eljelentéktelenedése) összeomlását vetítették elő, és e víziók nyomán a posztmodern „poszt-kapitalista” társadalom szerkezeti sajátosságait próbálták meg felvázolni. Ezek a gyakran

apokaliptikus jóslatok „nem jöttek be”, a fejlett világ a posztindusztriális szerkezetváltással és a globalizáció, a határok szabad átjárhatósága révén, még súlyos válságok ellenére is fenntartották és megerősítették fundamentumaikat, így a nagy elméletek várakozásaival szemben a '90-es évek óta is nő a GDP és a foglalkoztatottság. Ezzel egyidejűleg, a '90-es évek óta nem a rendszer átfogó „borulása” és egy más rendszer kiépülésének lehetőségei foglalkoztatják a szociológusokat – hanem, a gyors és lényegi, de a rendszer alapjait nem felforgató „reformok”, „válságok” társadalmi okai, azok természete, és a korrekciókat lehetővé tevő reformok nyomán születtek meg az újabb szociológiai eredmények.

- E változások és reformok igen erőteljesen kötődnek részben a jóléti államok válságtüneteihez, de legalább ennyire a gondok elhárítására születő szociális és gazdasági (köztük: szociálpolitikai, foglalkoztatáspolitikai) kurzusváltásokhoz is. Számos szociológiai, a társadalmi változások konceptuális kereteit kijelölő tudományos elmélet előzménye korábban jelent meg szakpolitikai stratégiaként, programként (társadalmi kirekesztés, decentralizáció, jóléti pluralizmus, rugalmas munkaerőpiac, stb.), mint a szociális reformokat, változásokat kétség kívül komplexebb, koherensebb keretben tárgyaló szociológiai elméletek.
- Ebben a kontextusban a tanszék speciális felépítése országos szinten jelent más, akár nagyobb egyetemekkel szemben is versenyelőnyt, hiszen, bár az új elméletek hazai kutatásokban való megjelenései átfogóan ritkák és gyengék, a szociális képzések és kutatások során viszont már megkerülhetetlenül bevonultak az azokat megelőző és megalapozó reformok a tanszék oktatási és kutatási profiljába.
- Sajátos előnyt jelenthet az, hogy a szociális képzés korábban beépítette a projekt-szerű működésre való felkészítést a saját keretei között. A hasonló szemléletű váltás megkerülhetetlen a szociológiai képzésben is – de célszerű azokra a területekre fókuszálni, amelyeken a szociológiai háttér sajátos hozzáadott értékeket generál a projektek világához. Ilyen kitüntetett terület általában az indikátorok hangsúlyos használata a projektekben (ami egy szociológusnak sokszor rutinszerű, „képzett metrikus változók” alkalmazását jelenti), valamint a projekteket megalapozó, tervezési fázisban a szükségletmérések; valamint a projektek végén, a hatásvizsgálatok, értékelések, értékelő kutatások sajátos terepe.
- A szociális és szociológiai képzések viszonya ugyanakkor nem „egyirányú utca”, nemcsak a szociológiai képzés, és annak itt vázolt szakiránya profitálhat a szociális képzésbe korábban bevonult témákból, koncepciókból – hanem, az előnyök közösek és kölcsönösek lehetnek. Bármennyire is „reformer” alapjai vannak számos új, a társadalmi fejlődést és a változások irányát feldolgozó szociológiai elméletnek – de a szociológiai tárgyalásmód, és az abból nyert tapasztalatok új kihívásokat jelentenek a szociálpolitikai terület számára is. Részben új tárgykörök új kontextusba beemeléseivel (pl. a rugalmas munkaerőpiacok nemcsak dinamizmust, hanem „prekariátus” státuszbizonytalanságot is eredményeznek), részben, az új tárgyalásmódok nyomán bizonyos kérdések teljes újraértelmezését vonzzák maguk után (pl. az egyenlő lehetőségek-esélyek politikájának nem „biopolitikai” alapú, hagyományos eszközökkel operáló új újraelosztási technikákat, hanem a társadalmi részvételt, cselekvő aktivitást elismerő és támogató reformok nyitását indokolják).

Mindezek figyelembe vételével a „Társadalmi fejlődés és változásmenedzsment” kérdéskörében a ma és a közeljövő változásainak – és ennek nyomán a szakirány képzési tematikájának - homlokterében a következő témák és kérdések állnak:

- A társadalmi változások, a fejlődés legfontosabb irányai és faktorai,
- A társadalmi fejlődés előrejelzésének lehetőségei – alapvetően azon keresztül, hogy a fiatalok társadalmi mintái, beilleszkedési formái milyen irányban és mennyiben térnek el az idősebbek megfelelő mintáitól és formáitól,
- Ugyancsak a változások előrejelzése érdekében, milyen új egyenlőtlenségek és egyenlőtlenségi tényezők jellemzik a fiatalok „társadalmát”?
- A szegénység és kirekesztettség újratermelődési ciklusai, azok megszakításának mobilitási pályái és esélyei (főképpen: az oktatás és a foglalkoztatás területén)
- Integráció, inklúzió, szociális biztonság, cselekvő „ágens” szerepek – vs. izoláció, szegregáció, kirekesztés, státusz-bizonytalanság, függő és passzív társadalmi szerepek
- Az egy életen át tartó tanulás programjai és társadalmi meghatározottságai,
- Az iskola és a munka közötti átmenet - különös súllyal: hátrányos helyzetű fiatalok (pl. gyermekvédelmi gondoskodásban felnőttek, fogyatékkal élők, romák, stb.)
- Változó szerepek, változó szocializáció, változó demográfiai arculatok és minták - család, szexualitás, intézményekhez való viszonyok, kortárs csoportok, média, mobilitás, munkavállalás, pénz, fogyasztás, boldogulás
- Konfliktusok, érdekütközések, a konfliktusok feloldásának és kezelésének erőszakmentes formái, eszközei,
- A változások és fejlesztési stratégiák empirikus alapú követése, társadalmi és szociálpolitikai hatásainak mérése és értékelése – lokális, országos és globális metszetekben
- A progresszív változások előmozdításában (és a kedvezőtlen hatások mérséklésében) felvállalható, gyakorolható változásmenedzseri szerepek, funkciók
- A korlátozottan aktív, különösen: biológiai sajátosságok miatt stigmatizált, autonómiájukban és részvételi lehetőségeikben „lefojtott” csoportok választási lehetőségeinek, aktivizálásának és beleszólások erősítése, „empowerment”
- A társadalmi kapcsolati hálók gyengeségeinek tényezői, és erősítésük lehetőségei – civil társadalom, közösség, munkaerőpiaci inklúzió, közös szerveződés és vállalkozás, mozgalom

A Szociológia mesterképzési szakon végzettek alkalmasak:

- az elméleti ismeretek professzionális szintű alkalmazására
- a társadalmi valóság fogalmi rendezésére és értelmezésére
- a társadalommal kapcsolatos kutatások tervezésére, irányítására és szervezésére
- önálló és a csoport keretek közt történő kutatómunka végzésére
- a tanult kvalitatív és kvantitatív kutatási technikák gyakorlatban történő problémamegoldó alkalmazására
- a kutatási eredmények interpretálására ill. a szakmai tudás nyilvánosság előtti szakszerű megjelenítésére
- szakmai tanácsadásra, döntések előkészítésére
- elméleti és gyakorlati kutatómunkára, valamint innovatív fejlesztési feladatok elvégzésére
- új problémák, új jelenségek feldolgozására
- integrált ismeretek széles körű alkalmazására a társadalomtudományok területén

A Társadalmi fejlődés és változásmenedzsment szakirány olyan szociológusok képzéséhez járul hozzá, akik alkalmasak:

- kellő nyitottsággal, problémaérzékenységgel és szociológiai pallérozottsággal, a társadalmi tények átlátásának kompetenciáival képesek követni a társadalmi változásokat
- képesek a gazdasági, társadalmi és politikai folyamatokat azok egymásra hatásában, komplex, koherens és konzisztens módon elemezni, értékelni, és ezek alapján előre mutató, a problémák enyhítését szolgáló javaslatok kidolgozásában részt vállalni,
- elkötelezettek a közjó és igazságosság iránt, kellő kritikával szemlélik azt, ha bizonyos csoportok méltatlanul kirekesztődnek a társadalmi fejlődés hasznaiból, előnyeiből,
- lokális, regionális és magasabb szinteken képesek cselekvő, a folyamatokba beavatkozó résztvevőként is előmozdítani a társadalmi fejlődést, a közjó gyarapodását, a társadalmi részvétel lehetőségeihez és a közjavakhoz való hozzáférések egyenlő lehetőségeinek esélyeinek előmozdításában,
- nyitottak és alkalmasak az empirikus tapasztalatok szociológiai igényű generalizálására, értő módon fogékonyak a jelenségek elméleti magyarázataira, és az abból következő fejlesztési koncepciók kreatív, konstruktív továbbgondolására,
- képesek elemzőként, a folyamatok kritikus értékelőjeként és aktív társadalmi cselekvőként is hozzájárulni a progresszív változások, a fejlődés kibontakoztatásához,
- Kellő erkölcsi tartással, kiállással és bátorsággal képesek védeni és képviselni az általuk helyesnek és tisztességesnek tartott koncepciókat és akciókat;
- Konstruktívan, kreatívan, innovatívan képesek alkalmazni és hasznosítani mindazt, amit képzésük során elsajátítottak, amit a képzés során megszerzett alapjaikra építve, saját személyes fejlődésük és „karrierjük” során személyiségük fejlődésébe beépítettek,

Szükséges készségek és kompetenciák:

- a./ személyek iránti empátia, szociális helyzetek iránti érzékenység,
- b./ értékek, érdekek azonosításának, továbbá a saját érdekek és értékek professzionális kezelésének képessége,
- c./ önálló, kreatív munkavégzés képessége,
- d./ szervezetekben, interdiszciplináris teamben, nemzetközi együttműködésben folyó tevékenységre való képesség,
- e./ racionális elemzés, problémamegoldás, döntéshozatal, érvelés képessége,
- f./ képesség a sikeres kommunikációra különböző személyekkel, csoportokkal, illetve a nyilvánossággal különböző módokon és helyzetekben,
- g./ prezentációk, dokumentumok, tervek, projektek kidolgozásának képessége,
- h./ önálló ötletek, koncepciók, kutatási kérdések felvetésére, a kutatói munka iránti nyitottságra és alázatra – az ilyen irányú továbbtanulásra és önképzésre.

MINTATANTERV
SZOCIOLÓGIA MA SZAK
Társadalmi fejlődés és változásmenedzsment szakirány

Kreditösszesítés (120 kredit):

Alapozó ismeretek: 23 kredit
Szakmai törzsanyag: 20 kredit
Kutatói gyakorlat: 6 kredit
Differenciált szakmai törzsanyag - szakirány: 40 kredit
Szakdolgozat: 25 kredit
Szabadon választható: 6 kredit

I. félév:

Kötelező tárgyak (16 kredit):

Tantárgy	Óraszám	Kredit	Követelmény	Előkövetelmény	A tárgy státusza
<i>Modern társadalomelméletek I.</i>	2	3	Kollokvium	Nincs	Alapozó ismeretek
<i>Szociológiatörténet I. (Az ifjúság szociológiaelméleti megközelítésben)</i>	2	3	Kollokvium	Nincs	Alapozó ismeretek
<i>Tudás- és tudományszociológia</i>	2	3	Kollokvium	Nincs	Alapozó ismeretek
<i>Alkalmazott társadalomtudományi kutatási módszerek I.</i>	2	2	Gyakorlati jegy	Nincs	Szakmai törzsanyag
<i>Idegen nyelvű szövegelemző szeminárium I.</i>	2	2	Gyakorlati jegy	Nincs	Szakmai törzsanyag
<i>Társadalmi magatartás és kultúra (A társadalom és a társadalmi mentalitás változásai a jelenkori Magyarországon)</i>	2	3	Kollokvium	Nincs	Szakmai törzsanyag

Kötelezően választható tárgyak (12 kredit, teljesítendő: 8 kredit):

Tantárgy	Óraszám	Kredit	Követelmény	Előkövetelmény	A tárgy státusza
<i>A modernitás és posztmodernitás társadalmi fejlődéseire vonatkozó elméletek I.</i>	2	4	Kollokvium	Nincs	Diff. szakmai anyag – Szakirány
<i>Közjó és igazságosság a modern és posztmodern társadalomelméletekben</i>	2	4	Kollokvium	Nincs	Diff. szakmai anyag – Szakirány
<i>Társadalmi változások és az ifjúság</i>	2	4	Kollokvium	Nincs	Diff. szakmai anyag – Szakirány

II. félév:

Kötelező tárgyak (23 kredit):

Tantárgy	Óraszám	Kredit	Követelmény	Előkövetelmény	A tárgy státusza
<i>Modern társadalomelméletek II.</i>	2	3	Kollokvium	Modern társadalomelméletek I	Alapozó ismeretek
<i>Szociológiatörténet II. (Az ifjúság szociológiai elméleti megközelítésben)</i>	2	2	Gyakorlati jegy	Szociológiatörténet I.	Alapozó ismeretek
<i>Politikai szocializáció- és identitáselméletek</i>	2	3	Kollokvium	Nincs	Alapozó ismeretek
<i>Szociológiai elmélet (Az oktatás a szociológiai elméletek tükrében)</i>	2	3	Kollokvium	Szociológiatörténet I.	Alapozó ismeretek
<i>Szociális gondolat a modernitásban</i>	2	3	Kollokvium	Nincs	Alapozó ismeretek
<i>Alkalmazott társadalomtudományi kutatási módszerek II.</i>	2	2	Gyakorlati jegy	Alkalmazott társadalomtudományi kutatási módszerek I	Szakmai törzsanyag
<i>Kontextuális elemzés</i>	2	2	Gyakorlati jegy	Alkalmazott társadalomtudományi kutatási módszerek I	Szakmai törzsanyag
<i>Idegen nyelvű szövegelemző szeminárium II.</i>	2	2	Gyakorlati jegy	Idegen nyelvű szövegelemző szeminárium I.	Szakmai törzsanyag
<i>Kutatói gyakorlat I.</i>		3	Gyakorlati jegy		Szakmai gyakorlat

Kötelezően választható tárgyak (12 kredit, teljesítendő: 8 kredit):

Tantárgy	Óraszám	Kredit	Követelmény	Előkövetelmény	A tárgy státusza
<i>A modernitás és posztmodernitás társadalmi fejlődéseire vonatkozó elméletek II.</i>	2	4	Kollokvium	Nincs	Diff. szakmai anyag – Szakirány
<i>Civil társadalom és mozgalmak, civil szervezetek menedzsmentje és közösségszervezés I.</i>	2	4	Gyakorlati jegy	Nincs	Diff. szakmai anyag – Szakirány
<i>Európai ifjúságszociológiai kutatások I.</i>	2	4	Gyakorlati jegy	Nincs	Diff. szakmai anyag – Szakirány

Szabadon választható 2 kredit

III. félév:

Kötelező tárgyak (10 kredit):

Tantárgy	Óraszám	Kredit	Követelmény	Előkövetelmény	A tárgy státusza
<i>Tartalom- és diskurzuselemzés I.</i>	2	2	Gyakorlati jegy	Nincs	Szakmai törzsanyag
<i>Kutatói gyakorlat II.</i>	2	3	Gyakorlati jegy	Kutatói gyakorlat I.	Szakmai gyakorlat
<i>Szakdolgozati szeminárium</i>	2	5	Gyakorlati jegy		Szakdolgozat

Kötelezően választható tárgyak (24 kredit, teljesítendő: 20 kredit):

Tantárgy	Óraszám	Kredit	Követelmény	Előkövetelmény	A tárgy státusza
<i>Kistérségi változások és fejlesztési politikák komplex elemzése</i>	2	4	Gyakorlati jegy	Nincs	Diff. szakmai anyag – Szakirány
<i>Alkalmazott kutatási módszerek I. (Indikátorok, szükségletfelmérés, hatásvizsgálatok, elégedettség vizsgálatok)</i>	2	4	Gyakorlati jegy	Nincs	Diff. szakmai anyag – Szakirány
<i>A társadalmi folyamatokba való beavatkozás korszerű módszerei (szituációs játékok, kísérletek és gyakorlatok)</i>	2	4	Gyakorlati jegy	Nincs	Diff. szakmai anyag – Szakirány
<i>Az Európai Unió inklúziós politikái</i>	2	4	Gyakorlati jegy	Nincs	Diff. szakmai anyag – Szakirány
<i>Európai ifjúságszociológiai kutatások II.</i>	2	4	Gyakorlati jegy	Nincs	Diff. szakmai anyag – Szakirány
<i>Civil társadalom és mozgalmak, civil szervezetek menedzsmentje és közösség-szervezés II.</i>	2	4	Gyakorlati jegy	Nincs	Diff. szakmai anyag – Szakirány

Szabadon választható: 2 kredit

IV. félév:

Kötelező tárgyak (10 + 15 kredit):

Tantárgy	Óraszám	Kredit	Követelmény	Előkövetelmény	A tárgy státusza
<i>Attitűd- és véleményvizsgálatok</i>	2	3	Kollokvium	Nincs	Szakmai törzsanyag
<i>Tartalom- és diskurzuselemzés II.</i>	2	2	Gyakorlati jegy	Tartalom- és diskurzuselemzés I.	Szakmai törzsanyag
<i>Szakdolgozati szeminárium</i>	2	5	Gyakorlati jegy	Nincs	Szakdolgozat
<i>Szakdolgozat benyújtása</i>		15			

Kötelezően választható tárgyak (4 kredit):

Tantárgy	Óraszám	Kredit	Követelmény	Előkövetelmény	A tárgy státusza
<i>Alkalmazott kutatási módszerek II. (Indikátorok, szükségletfelmérés, hatásvizsgálatok, elégedettségi vizsgálatok)</i>	2	4	Gyakorlati jegy	Nincs	Diff. szakmai anyag – Szakirány

I. Szabadon választható tárgyak: 2 kredit

**A SZAKIRÁNY TÁRGYAINAK ÖSSZESÍTETT
ÓRA- ÉS VIZSGATERVE
(AZ AKKREDITÁCIÓS ANYAG FORMAI KÖVETELMÉNYEI SZERINT)**

Differenciált szakmai anyag, illetve szakirány	40 kredit (52-ből)
---	-----------------------------------

Társadalmi fejlődés és változásmenedzsment Szakirányfelelős: Krémer Balázs, egyetemi docens						
A modernitás és posztmodernitás társadalmi fejlődéseire vonatkozó elméletek I-II. <i>Tantárgyfelelős: Krémer Balázs, egyetemi docens</i>	30	30			K, K	4+4
Közjó és igazságosság a modern és posztmodern társadalomelméletekben <i>Tantárgyfelelős: Csoba Judit, egyetemi docens</i>	30				K	4
Társadalmi változások és az ifjúság <i>Tantárgyfelelős: Murányi István, egyetemi docens</i>	30				K	4
Civil társadalom és mozgalmak, civil szervezetek menedzsmentje és közösségszervezés I-II. <i>Tantárgyfelelős: Rácz Andrea, egyetemi adjunktus</i>		30	30		K, K	4+4
Európai ifjúságszociológiai kutatások I-II. <i>Tantárgyfelelős: Murányi István, egyetemi docens</i>		30	30		K, K	4+4
Az Európai Unió inklúziós politikái <i>Tantárgyfelelős: Csoba Judit, egyetemi docens</i>		30			Gy	4
Alkalmazott kutatási módszerek I-II. (Indikátorok, szükségletfelmérés, hatásvizsgálatok, elégedettségi vizsgálatok) <i>Tantárgyfelelős: Murányi István, egyetemi docens</i>			30	30	Gy, Gy	4+4
A társadalmi folyamatokba való beavatkozás korszerű módszerei (szituációs játékok, kísérletek és gyakorlatok) <i>Tantárgyfelelős: Rácz Andrea, egyetemi adjunktus</i>			30		Gy	4
Kistérségi változások és fejlesztési politikák komplex elemzése <i>Tantárgyfelelős: Krémer Balázs, egyetemi docens</i>			30		Gy	4

Tantárgyi programok

A tantárgy megnevezése: A modernitás és posztmodernitás társadalmi fejlődéseire vonatkozó elméletek I-II.

A tantárgy oktatásáért felelős oktató: Krémer Balázs, egyetemi docens		Kreditszám: 4+4	Kontaktóraszám: 2+2
Előfeltételek: -	A kurzus jellege: <i>előadás</i>	Az értékelés formája: <i>kollokvium</i>	Félév: 1-2.

A tantárgy leírása:

Az utóbbi évtizedekben született társadalomelméleteknek és azok magyar társadalomra vonatkozhatóságának a megismertetése a kurzus célja. Vagyis az, hogy bevezetést adjon azokba a legújabb szociológiai elméletekbe, amelyek a korábbi strukturális és funkcionista megközelítések elválása után, a rendszerszerű társadalmi működéseket, és ezek rétegződési és hatalmi hatását közös keretekben kívánják megragadni. A kurzus központjában a státusz-bizonytalanságok és ezek rétegződési hatásai („prekariátus” elméletek), a modernitás kirekesztettségi és integrációs-inklúziós elméletei, a „gének” és a „biologikum” társadalmivá és „biopolitikaivá” válásának elméletei, így a feminizmus elmélete, az új nyelvészeti és kategorizációs elméletek, a poszt-modern identitás és narratíva-elméletek, az európai unió rendszerével kapcsolatos elméletek kérdései állnak.

Kötelező irodalom:

- Putnam, R. D. (1993): The Prosperous Community, Social Capital and Public Life. The American Prospect Online. <http://xroads.virginia.edu/~HYPER/DETOC/assoc/13putn.html>
- Foucault, M.: A szavak és a dolgok, Osiris, Bp. 2000.
- Foucault, M.: A szexualitás története, Atlantisz, Bp. 2001
- Sen, A.: A fejlődés, mint szabadság, Európa, Bp. 2004.
- Dahrendorf, R.: Egy új rend nyomában, Napvilág, Bp. 2004
- Castells, M.: Az identitás hatalma, Gondolat, Bp. 2006.
- Castells, M.: A hálózati társadalom kialakulása, Gondolat, Bp., 2005.
- Kovács Imre (szerk): Társadalmi metszetek, Napvilág, Bp., 2006

A tantárgyért felelős oktató: Krémer Balázs

Oktató: Takács Erzsébet

A tantárgy megnevezése: Közjó és igazságosság a modern és posztmodern társadalomelméletekben			
A tantárgy oktatásáért felelős oktató: Csoba Judit, egyetemi docens		Kreditszám: 4	Kontaktóraszám: 2
Előfeltételek: -	A kurzus jellege: <i>előadás</i>	Az értékelés formája: <i>kollokvium</i>	Félév: 1.
A tantárgy leírása: A kurzus célja az, hogy a hallgatók megismerjék a szociális gondolat modern eszmetörténetét, az alapvető problémáit néhány jelentős irányzat és modern gondolkodó nézetein keresztül. A történeti bevezetőben a klasszikus liberalizmus (Hume, Smith, Kant), utilitarizmus (Bentham, Mill, Hare, Harsányi) és a szocializmus (Marx, Polányi) vonatkozó munkáit tárgyaljuk. A kurzus foglalkozik a libertariánus irányzat (Hayek, Nozick) a modern liberalizmus (Rawls, Dworkin, Sen), a komunitariánus (Sandel, Walzer, MacIntyre) és a posztmodern (Foucault, Rorty, Lyotard) irányzatokkal, és a legújabb, individualizációs elméletekkel.			
Kötelező irodalom:			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hume, D.: Értékezés az emberi természetről, Gondolat, Bp., 1976. ▪ Polányi Károly: A nagy átalakulás, Budapest, 1997 ▪ Rawls, J.: Az igazságosság elmélete, Osiris Kiadó, Bp., 1997. . ▪ Hayek, F.A.: „Szociális” vagy elosztási igazságosság, In.: (szerk.): Ferge Zsuzsa, Lévai Katalin: A jóléti állam. T-Twins Kiadó, Bp. 1991. ▪ Sandel, M.: A procedurális köztársaság és a tehermentes én. In.: Huroanszki Ferenc (szerk.): Modern politikai filozófia. Osiris Kiadó, Bp., 1998.. ▪ MacIntyre, A.: Az erény nyomában 17. fejezet. In.: Bujalos István (szerk.) Posztmodern állapot, Osiris Kiadó, Bp., 1999. ▪ Takács, E.: „Individuumszociológiák”. Modernitás-megközelítések a francia szociológiában. Replika. 2011 79. 7-21 			
A tantárgyért felelős oktató: Csoba Judit Oktató: Csoba Judit			

A tantárgy megnevezése: Társadalmi változások és az ifjúság			
A tantárgy oktatásáért felelős oktató: Murányi István, egyetemi docens		Kreditszám: 4	Kontaktóraszám: 2
Előfeltételek: -	A kurzus jellege: <i>előadás</i>	Az értékelés formája: <i>kollokvium</i>	Félév: 1.
A tantárgy leírása: A tárgy az ifjúságszociológia kutatási eredményeinek olyan feldolgozására vállalkozik, amely abból kiindulva, hogy az ifjúság szociológiai sajátosságai miben térnek el a társadalmi átlagoktól – a társadalmi változások irányainak körülírására történik kísérlet. Feldolgozásra kerülnek a kapcsolatok változásaira, a demográfiai magatartások változásaira, a tanulás, munkavállalás és mobilitás változásaira, a szabadidő és kulturális fogyasztás változó mintáira vonatkozó adatok és eredmények – elsődlegesen abból a szempontból, hogy ezek mennyiben térnek el az idősebb generációk hasonló adataitól, és milyen társadalmi változások vélelmezhetők ezekből az eltérésekből.			
Kötelező irodalom:			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Magyar Ifjúság 2012, Ifjúság_2012_tanulmánykötet.pdf">http://kutatopont.hu/files/2013/09/Magyar Ifjúság 2012 tanulmánykötet.pdf ▪ Az Ifjúság 2000, 2004 és 2008 kutatási jelentései ▪ Gázsó Ferenc – Laki László : Fiatalok az újkapitalizmusban, Napvilág Kiadó, Bp. 2004 ▪ Szabó Ildikó, Csákos Mihály (szerk.): A politikai szocializáció. Válogatás a francia nyelvterület szakirodalmából. Új Mandátum Kiadó, Bp., 1999. ▪ Angelusz Róbert, Tardos Róbert (szerk.): Törések, hálók, hidak. Választói magatartás és politikai tagolódás Magyarországon. Demokrácia Kutatások Magyar Központja Közhasznú Alapítvány, Bp., 2005. ▪ Gábor K. –Jancsák Cs. (szerk.) Ifjúságszociológia, Belvedere, Szeged, 2006, ▪ Murányi István : Identitás és előítélet. Budapest, Új Mandátum Kiadó, Bp., 2006. 			
A tantárgyért felelős oktató: Murányi István Oktató: Murányi István			

A tantárgy megnevezése: Az Európai Unió inklúziós politikái			
A tantárgy oktatásáért felelős oktató: Csoba Judit, egyetemi docens		Kreditszám: 4	Kontaktóraszám: 2
Előfeltételek: -	A kurzus jellege: <i>előadás</i>	Az értékelés formája: <i>kollokvium</i>	Félév: 2.
A tantárgy leírása: A modern állami szerepvállalás kezdetei Európában: a horizontális és vertikális szolidaritás szerepe az egyes kultúrákban. A modern társadalompolitika funkciói és területei. A társadalmi feszültségek mérséklése, a problémák kezelése, feloldása. Az állami redisztribúció. A munka társadalmi meghatározottsága és a szegmentált munkaerőpiac a XXI. században. A „dologtalanság”: a munkaerőpiac egyensúlyzavarai és az elosztási rendszerek változása. A munkaerő-piaci politikák célja, az Európai Unió foglalkoztatáspolitikája. A társadalompolitika politikai és intézményi keretei az Európai Unióban. Az integráció történeti háttere.			
Kötelező irodalom:			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Daly, Mary: Merre tart az EU szociálpolitikája? Számvetés és értékelés a lisszaboni társadalmi befogadási folyamat alakulásáról Esély 2009/1 51-71. old. ▪ Kardos Gábor: A szociális jogok az EU-ban, különös tekintettel a magyar csatlakozásra Esély, 2004/2., 84-107. old ▪ Jackson, Andrew: Miért nem kell választanunk a társadalmi igazságosság és a gazdasági növekedés között? Esély 2007/2., 3-49. old. ▪ Gyulavári Tamás (szerk.) : Az Európai Unió szociális dimenziója Szociális és Családügyi Minisztérium Budapest, 2004. 			
A tantárgyért felelős oktató: Csoba Judit			
Oktató: Csoba Judit			

A tantárgy megnevezése: Kistérségi változások és fejlesztési politikák komplex elemzése			
A tantárgy oktatásáért felelős oktató: Krémer Balázs, egyetemi docens		Kreditszám: 4	Kontaktóraszám: 2
Előfeltételek: -	A kurzus jellege: <i>szeminárium</i>	Az értékelés formája: <i>gyakorlati jegy</i>	Félév: 3.
A tantárgy leírása: Marx és a munka-értékelmélet. Polányi: a gazdaság beágyazódottsága, formális és szubsztantív megközelítések. Adam Smith: Az egyensúlyi elmélet és a „láthatatlan kéz”. Elidegenedés és professzionalizálódás. Mitől komplex egy munkaerőpiaci elemzés? Gazdasági fejlettség és munkaerőpiac. Mitől fejlett (fejletlen) egy térség, kistérség? A foglalkoztatottság regionális sajátosságai. A kistérség – közigazgatás, történet. Kistérségek fejlettségi besorolása. A kistérségi hátrány, LHH. Kistérségi fejlesztés.			
Kötelező irodalom:			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Polányi Károly: A gazdaság helye a társadalmakban (C. M. Arensberggel és H. W. Pearsonnal közösen írt tanulmány) (In: Polányi Károly: Az archaikus társadalom és a gazdasági szemlélet. Tanulmányok. Gondolat Kiadó, Budapest, 1976, 197-205. old.) ▪ Európai munkaerőpiaci kihívások: Az európai szociális partnerek közös elemzése, II. fejezet: Elemzés, http://www.mgyosz.hu/brusszel/Munkaero-piaci_kihivasok.pdf ▪ A társadalmi-gazdasági jellemzők területi alakulása és várható hatásai az átmenet időszakában, MTA KTI Műhelytanulmányok, 2004 ▪ A foglalkoztatottság és a munkanélküliség regionális különbségei, 2010, KSH ▪ Karácsony Péter - Varga Mária: Regionális különbségek a hazai munkaerőpiacon, Munkaügyi Szemle, 2010/4 			
A tantárgyért felelős oktató: Krémer Balázs			
Oktató: Krémer Balázs			

A tantárgy megnevezése: Európai ifjúságszociológiai kutatások I-II.			
A tantárgy oktatásáért felelős oktató: Murányi István		Kreditszám: 4	Kontaktóraszám: 2
Előfeltételek: -	A kurzus jellege: <i>szeminárium</i>	Az értékelés formája: <i>gyakorlati jegy</i>	Félév: 2-3.
A tantárgy leírása: A szeminárium célja, hogy áttekintést nyújtson az Európában jelenleg zajló jelentősebb ifjúságszociológiai kutatások témáiról és eredményeiről. Ennek érdekében a kurzus során olyan ifjúságszociológiai kutatásokat tárgyalunk, amelyek egyszerre alkalmasak nemzeti és európai szintű (összehasonlítható) következtetések levonására. Az Európai Közösség keretén belül készült két kutatássorozat egyike (Eurobarometer on Youth, 2007) 19.000 fős 15 és 30 éves fiatalokat reprezentáló mintán készült. Ez volt az első ifjúságkutatás, amely mind a 27 EU tagállamot egyszerre vizsgálta. Az Európai Közösség két programja - YOUTH FOR EUROPE; YOUTH (2000-2006) – is tartalmazott, illetve támogatott olyan összehasonlító szociológiai kutatásokat, amelyek a tagállamok 15-25 éves korcsoportját vizsgálták. A szeminárium során a Youth action keretében végzett kutatási projekteket fogjuk elemezni, melynek témái egyben a kurzus témaköreit is alkotják.			
Kötelező irodalom: <ul style="list-style-type: none"> ▪ http://ec.europa.eu/youth/doc/studies/youthforeurope/y_for_europe_en.html <ul style="list-style-type: none"> ○ Eurostat: "Youth in Europe – A statistical portrait" (2009), Eurostat-EU ○ EU GGCOMM: European Youth: Participation in Democratic Life, Flash Eurobarometer 375, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_375_en.pdf ○ EU Youth Report, 2012, Luxemburg, http://ec.europa.eu/youth/documents/publications/eu_youth_report_2012.pdf 			
A tantárgyért felelős oktató: Murányi István Oktató: Murányi István			

A tantárgy megnevezése: A társadalmi folyamatokba való beavatkozás korszerű módszerei (szituációs játékok, kísérletek és gyakorlatok)			
A tantárgy oktatásáért felelős oktató: Rácz Andrea, egyetemi adjunktus		Kreditszám: 4	Kontaktóraszám: 2
Előfeltételek: -	A kurzus jellege: <i>szeminárium</i>	Az értékelés formája: <i>gyakorlati jegy</i>	Félév: 3.
A tantárgy leírása: A kurzus célja az, hogy elméleti ismeretek, játékelméleti alapokra épülő szituációs szerepjátékok és gyakorlati tereptapasztalatok alapján a hallgatók szerezzenek jártasságot a konfliktuskezelés, a mediáció, a jóvátételre épülő resztoratív gyakorlatok, és más, a társadalmi folyamatokat alakító, abban résztvevő szakmai jártasságra.			
Kötelező irodalom: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sáriné Simkó Á (szerk.): Mediáció – közvetítői eljárások, HVGorac, Bp. 2012 ▪ Szőke-Milinte E.: Pedagógusok konfliktuskezelési kultúrája. Új Pedagógiai Szemle, 2004. / január. ▪ Szekszárdi J.: A konfliktuskezelés gyakorlata. Új Pedagógiai Szemle, 2001 			
A tantárgyért felelős oktató: Rácz Andrea Oktató: Kerekes Noémi			

A tantárgy megnevezése: Alkalmazott kutatási módszerek I-II. (Indikátorok, szükségletfelmérés, hatásvizsgálatok, elégedettségi vizsgálatok)			
A tantárgy oktatásáért felelős oktató: Murányi István, egyetemi docens		Kreditszám: 4	Kontaktóraszám: 2
Előfeltételek: -	A kurzus jellege: <i>szeminárium</i>	Az értékelés formája: <i>gyakorlati jegy</i>	Félév: 3-4.
A tantárgy leírása: A tárgy célja, hogy a mesterképzésbe belépő, ugyanakkor eltérő társadalomtudományi módszertani ismeretekkel és gyakorlattal rendelkező hallgatóknak koherens és gyakorlatban használható metodikai ismereteket nyújtson. Támaszkodva a BA szakokon megszerzett metodológiai és statisztikai alapismeretekre a kurzus célja a társadalmi fejlődést és változásokat célzó stratégiák, projektek megalapozását szolgáló és kimeneteit mérni képes, az EU gyakorlatában sztenderdnek számító, a „bizonyítékalapú politikacsínálás” alkalmazott társadalomtudományi módszerek elsajátítása. A kurzus a saját adatgyűjtésre épülő módszerek mellett jelentős hangsúlyt helyez a más forrásokból, így hazai és nemzetközi statisztikai forrásokból nyert adatok másodelemzése révén kiaknázható módszertani lehetőségekre.			
Kötelező irodalom:			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bryman, A. : Social Research Methods. Second Edition, Oxford University Press, 2004. ▪ Bertalan László (szerk.): Általános módszertani szöveggyűjtemény. BKE, Bp., 1997. ▪ Babbie, E.: A társadalomkutatás gyakorlata Balassi Kiadó, Bp.,1995. ▪ Krippendorff, K.: A tartalomelemzés módszertanának alapjai. Balassi Kiadó, Bp., 1995. ▪ Smith J. A., Harré, R and Van Langenhove, L. (eds.): Rethinking Methods in Psychology. Sage, Thousand Oaks, 1995. ▪ Denzin, N. K., Lincoln, Y. S. (eds.): Handbook of Qualitative Research. Sage, London, 1994. ▪ Hayers, N. (ed.): Doing Qualitative Analysis in Psychology. Psychology Press, Hove, 1997. ▪ Silverman, D.(ed.): Qualitative Research: Theory, Method and Practice. Sage, London, 1997. ▪ Moksony Ferenc: Gondolatok és adatok - Társadalomtudományi elméletek empirikus ellenőrzése, Osiris Kiadó, Bp., 1999. 			
A tantárgyért felelős oktató: Murányi István			
Oktató: Murányi István-Nagy Zita-Márton Sándor			

A tantárgy megnevezése: Civil társadalom és mozgalmak, civil szervezetek menedzsmentje és közösségszervezés I-II.			
A tantárgy oktatásáért felelős oktató: Rácz Andrea, egyetemi adjunktus		Kreditszám: 4	Kontaktóraszám: 2
Előfeltételek: -	A kurzus jellege: <i>szeminárium</i>	Az értékelés formája: <i>gyakorlati jegy</i>	Félév: 2-3.
A tantárgy leírása: A kurzus során a civil társadalom fogalmának történeti jellegű áttekintésére kerül sor. A civil társadalom fogalmával foglalkozó angol nyelvű tanulmányok elemzése során megvizsgáljuk, milyen elméleti gyökerekre vezethető vissza a XX. század második felében reneszánszát élő “civil társadalom” koncepció; a különféle koncepciók mennyiben használhatóak társadalmi-gazdasági folyamatok elemzésére különféle történeti körülmények között; erős civil társadalom léte miért elengedhetetlen feltétele demokratikus politikai rendszer hatékony működésének.			
Kötelező irodalom:			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hall, J. A.: Civil Society. Theory, History, Comparison, Cambridge-Oxford, Polity Press, 1995. ▪ Arató, A., Jean L. Cohen: Civil Society and Political Theory, Cambridge-London: Massachusetts Institute of Technology Press, 1994. Still Bowling Alone? The Post-9/11 Split ▪ Putnam R.D. - Sander T.H. : Still Bowling Alone, Journal of Democracy, Volume 21, Number 1, January 2010, pp. 9-16. ▪ Szabó Máté: Globalizáció, regionalizmus, civil társadalom. Századvég Kiadó, Bp., 2004 ▪ Willetts, P.: "What is a Non-Governmental Organization?" . UNESCO Encyclopaedia of Life Support Systems. City University London. Retrieved 18 July 2012. ▪ Kelényi I. (szerk): Szöveggyűjtemény a civil társadalom fejlődése és a civil szervezetek menedzsmentje... ELTE Főisk. Kar, 2000 			
A tantárgyért felelős oktató: Rácz Andrea			
Oktató: Rácz Andrea			

